

سازوکار تدوین و اجرای طرح‌های توسعه روستایی

(برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی)

گروه مؤلفان

مهندسین مشاور

آسو شهر مبدیا

ایوب معروفی

اردلان حسینی

محسن معروفی

منصور حلیمی

۱۳۹۸

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

عنوان و نام پدیدآور: ساز و کار تدوین و اجرای طرح‌های توسعه روستایی: برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی/ گروه مؤلفان مهندسين مشاور آسوشهر ميديا ايوب معروفی ... [و ديگران]؛ ويراستار سارا همتي.

مشخصات نشر : تهران: رامان سخن، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهري : ۱۴۲ ص: جدول، نمودار (رنگي).
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴۱۹-۸ ريال

وضعيت فهرست نويسی : فيا

يادداشت : مولفان ايوب معروفی، اردلان حسيني، محسن معروفی، منصور حليمی.

يادداشت : کتابنامه.

عنوان ديگر : برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی.

موضوع : عمران روستایی

موضوع : Rural development

موضوع : عمران روستایی -- ايران

موضوع : Rural development -- Iran

موضوع : توسعه پایدار -- ايران

موضوع : Sustainable development -- Iran

موضوع : روستاها -- ايران -- اوضاع و احوال

موضوع : Villages -- Iran -- Economic conditions

شناسه افزوده : معروفی، ايوب، ۱۳۶۷ -

شناسه افزوده : مهندسين مشاور آسوشهر ميديا

رده بندي کنگره : HN۴۹

رده بندي ديویی : ۳۰۷/۱۴

شماره کتابشناسی ملی : ۶۰۷۹۵۱۲

سازوکار تدوین و اجرای طرح‌های توسعه روستایی
(برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی)

ناشر: رامان سخن

مؤلفین: ايوب معروفی- اردلان حسيني- محسن معروفی- منصور حليمی

گروه مؤلفان مهندسان مشاور آسوشهر ميديا

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۴-۱۹-۸

ویراستار: سارا همتي

نوبت چاپ: تهران- اول تاريخ چاپ: ۱۳۹۸

تهران- خیابان انقلاب- خیابان ابوریحان- پلاک ۹۶

شمارگان: ۱۰۰ نسخه قيمت: ۱۸۰۰۰۰ ريال

تلفن پخش: ۰۲۱-۶۶۸۴۱۰۸۲

فهرست

۵	پیشگفتار.....
۷	اصول و روشهای تدوین طرحهای توسعه روستایی.....
۸	مقدمه.....
۹	رویکردی نوین به توسعه روستایی.....
۱۴	رویکردهای مهم در اشتغالزایی روستایی.....
۱۵	نظریه‌های اقتصادی.....
۱۶	کلاسیک‌های اقتصادی.....
۱۷	دیوید ریکاردو.....
۱۸	جان مینارد کینز (نظریه عمومی اشتغال).....
۱۹	نظریه‌های جامعه‌شناسی و اقتصادی - اجتماعی.....
۱۹	کارل مارکس (تغییرات فنی).....
۲۰	آرتور لوئیس.....
۲۰	مایکل تودارو.....
۲۱	هارود-دومار.....
۲۲	رانگار نورکس.....
۲۳	نظریه‌های ناظر بر سرمایه اجتماعی.....
۲۴	جیمز کلین.....
۲۴	پیر بوردیو.....
۲۶	رویکردهای نوین توسعه روستایی.....
۲۶	خوشه‌های کسب و کار.....
۳۱	ویژگی‌ها و عناصر اصلی خوشه‌های صنعتی.....
۳۵	زنجیره تأمین و ارزش.....
۳۸	اجرای فرآیند تکمیل زنجیره ارزش در فضای جغرافیایی.....
۳۹	تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی در عمل.....
۴۱	ذکر یک نمونه: زنجیره ناقص تولید دام در دهستان کوه‌دشت شمالی - شهرستان کوه‌دشت.....
۴۳	تکمیل خوشه تولید گوشتی (طیور و دام سبک) در دهستان کوه‌دشت شمالی.....

ب سازوکار تدوین و اجرای طرح‌های توسعه روستایی

۴۷	تشریح مراحل ایجاد و توسعه خوشه تولید گوشت.....
۴۸	ارتباط بین تکمیل زنجیره ارزش و رویکرد معیشت پایدار.....
۵۵	شبکه منطقه‌ای.....
۵۶	پیوندهای روستایی- شهری (راهبرد شبکه منطقه‌ای).....
۶۵	رویکرد واحدهای کوچک (بنگاه‌های زودبازده).....
۶۹	گردشگری و توسعه اشتغال محلی.....
۷۱	توسعه گسترده شگری مبتنی بر مشارکت مردمی.....
۷۲	داده‌های مورد نیاز و روش جمع‌آوری.....
۷۲	ارزیابی سیر مشارکتی (PRA).....
۷۸	گراندد تئوری (گریه مینای).....
۸۰	فرآیند شناخت مشارکت.....
۸۱	شناخت و تحلیل داده‌ها.....
۸۱	شناخت و تحلیل منابع طبیعی و محیط زیست.....
۸۱	شناخت و تحلیل تحولات اجتماعی- فرهنگی.....
۸۲	شناخت و تحلیل ساختار اقتصادی.....
۸۳	شناخت و تحلیل ساختار نهادی.....
۸۳	تحلیل یکپارچه SWOT.....
۸۵	تبیین ساختار و سازمان فضایی.....
۸۶	تحلیل جریان‌ها.....
۹۵	فرآیند اجرای برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی.....
۹۶	مقدمه.....
	نهادهای اصلی تهیه و تصویب‌کننده برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی و طرح توسعه
۹۶	پایدار منظومه روستایی.....
۹۶	سازمان برنامه و بودجه.....
۹۹	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.....
۱۰۱	مدلهای اجرای برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی.....
۱۰۱	مدل ۱: دولت مجری- اداره محوری.....
۱۰۲	مدل ۲: دولت مجری- دهیاری تسهیلگری.....

سازوکار تدوین و اجرای طرح‌های توسعه روستایی ت

- مدل ۳: دولت مجری - معین اقتصادی..... ۱۰۶
- مدل ۴: مدل بنیاد مسکن مجری - تسهیلگر..... ۱۱۱
- مدل ۵: بخش خصوصی مجری - دفتر تسهیلگری..... ۱۱۶
- ارزیابی مدلها و ارائه مدل بهینه برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی..... ۱۲۶
- ارائه الگوریتم مدل بهینه اجرای برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی..... ۱۳۰
- تعیین نحوه اجرای طرح (سازوکار اجرای طرح با تأکید بر اجرای مشارکتی)..... ۱۳۲
- نتیجه‌گیری ۱۳۸

پیشگفتار

عدم توسعه یافتگی مناطق روستایی به افزایش بیکاری، کاهش رفاه اجتماعی، عدم تعادل فضایی و تخریب محیط زیست روستایی منجر شده است. علیرغم فعالیت‌ها و اقدامات گوناگونی که توسط نهادهای دست‌اندرکار امور روستا در ایران انجام داده شده است، چالش عدم توسعه یافتگی نقاط روستایی پابرجاست و به تبع آن روند کاهشی جمعیت نقاط روستایی و عدم تعادل فضایی در سطح سراسر کشور ادامه دارد. در چند دهه گذشته، با وجود تلاش‌های بسیاری که برای توانمندسازی روستاها صورت گرفته، این سیاست‌ها در بهبود عملکرد اقتصادی نواحی روستایی تا حد زیادی بی‌اثر بوده‌اند و بزرگ‌ترین چالش در روستاها عدم اشتغال پایدار و افزایش بیکاری هست. تاکنون راه‌حل‌های متفاوتی برای مقابله با بیکاری، اشتغال‌زایی و توسعه روستایی ارائه شده است. در این راستا در سال‌های اخیر اکثر نهادهای دولتی و حکومتی (بنیاد علوی، بنیاد برکت، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، جهاد کشاورزی، منابع طبیعی و آبخیزداری، سازمان برنامه و بودجه، اداره کار، تعاون و رفاه اجتماعی و ...) طرح‌های مختلفی جهت توسعه و اشتغال روستایی در دست تهیه یا تدوین و اجرا داشته و دارند. کلیت این طرح‌ها مشخصاً با هدف کمک به اشتغال روستاییان می‌کنند و آن‌هم "توسعه پایدار روستا" می‌باشد. هرچند شرح خدمات این اقدامات را می‌توان غالباً شبیه هم می‌باشد اما شیوه اجرای آن‌ها یا همچنان معطل و دارای ابهام است یا متفاوت از راه‌های دیگر دنبال می‌شود. این شیوه موازی کاری و ابهامات در اجرای این دست طرح‌های مطالعاتی باعث شده تا مشاوران و مجریان تهیه‌کننده طرح‌ها نیز با ابهاماتی در تدوین و اجرا مواجه شوند. گروه مطالعاتی مهندسين مشاور آسو شهر ميديا با کسب تجربه تهیه تعدادی طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی در استان لرستان و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی در استان کرمان بر آن شد تا با استناد بر تجربیات و دانش اندوخته شده در این حوزه مطالعاتی، اثر پیش روی را هم در زمینه مطالعات و هم در زمینه اجرا، تدوین کند بلکه اندک کمکی برای دست‌اندرکاران و مجریان تهیه

۶ سازوکار تدوین و اجرای طرح‌های توسعه روستایی

و تدوین و اجرای این گونه طرح‌های توسعه روستایی و مشخصاً طرح‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی و طرح توسعه پایدار منظومه روستایی باشد. بدین منظور این اثر به دو فصل مجزا تفکیک شده است. فصل نخست مربوط به ارائه رویکردها، نظریه‌ها و روش‌های مورد نیاز در تدوین این گونه طرح‌ها پرداخته و در فصل دوم به بررسی انواع مدل‌های اجرا و در نهایت ارزیابی و ارائه مدل بهینه اجرای این طرح‌ها می‌پردازد. ضمن اینکه امید می‌رود این اثر مورد استفاده کلیه دست‌اندرکاران تهیه، تدوین و اجرای طرح‌های توسعه روستایی و خاصه طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی و طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی قرار گیرد، چشم به راه نقطه نظرات ارزشمند این عزیزان جهت پر بار نمودن و اضافه کردن موارد تکمیلی در چاپ‌های بعدی خواهیم بود.

گروه مؤلفین آسو شهر میدیا

۱۳۹۸